

Prószéky Gábor szakmai életrajza

Az ELTE TTK-n tanultam, programozó matematikusnak, majd programtervező matematikusnak. Ez akkor két egymásra épülő szak volt: egy hároméves programozó, és azok számára, akik ezt megfelelően magas átlaggal elvégezték, valamint felvettek jó néhány – elsősorban matematikai jellegű – tárgyat a kötelezők mellé, azok közül a jobbak tovább mehettek programtervező matematikusnak, ami további két évet jelentett. Ma ez a megoldás természetesnek számít, hiszen ezt hívjuk alapképzésnek (BSc) és mesterképzésnek (MSc), csak ezek a fogalmak az 1970-es években még nem voltak Magyarországon ismertek. Még a másodév vége előtt elkezdtünk két csoporttársammal írni egy angol-magyar fordítóprogramot (ami persze nem készült el a nyár végére, ahogy terveztük). Ekkor valaki azt tanácsolta, hogy ha ennyire érdekel engem a nyelvészet, akkor iratkozzak be az ELTE BTK általános és alkalmazott nyelvészet szakára is. Ezért aztán harmadéves TTK-s koromban elkezdtem a BTK-t is, ám engem abból elsősorban a másodéves tárgyak érdekeltek. Érthető okokból persze nem lehetett egyből másodévre menni, így elkezdtem ott az első évet is, jártam a másodikra is, így három különböző évfolyamra is jártam egyszerre. A hármas szám még egyszer „visszaköszönt”, hiszen így végül háromszor is diplomáztam az ELTE-n: 1979-ben és 1981-ben a TTK-n, majd 1982-ben a BTK-n. Mint ebből is látszik, igyekeztem több különféle szakterületet is megismerni, ugyanis szerettem volna ezekkel együtt foglalkozni, de ez akkoriban meglehetősen különlegesnek számított. Nem is volt olyan állás, ahol számítógépet meg nyelvészt egy személyben kerestek volna, pedig próbálkoztam már egyetemi hallgatóként is: eljártam például az MTA Nyelvtudományi Intézetébe, ahol nagyon bíztattak, hogy ez a jövő, és ők segítenek, de státuszt létrehozni nem tudtak, hiszen ez akkor sem volt egyszerű. Így egy hirtelen jött lehetőség miatt megpályáztam egy ösztöndíjat, amit az MTA Zenetudományi Intézet írt ki, merthogy akkoriban aktívan zenéltem (részleteket illetően ld. még lejjebb a szabadidős kérdésre adott válaszom), és azt gondoltam: ha már nem nyelv és számítógép, akkor legyen zene és számítógép. Ezt követően aztán öt évig dolgoztam ott, mert vonzott minden humán terület találkozási pontja a számítástechnikával. A zenetudományi évek után a könyvtár-automatizálásban dolgoztam néhány évig, majd egy hollandiai projektben voltam nyelvtechnológiai szakértő. 1990 végén immár itthon ért az új gondolat, hogy számítógépes nyelvészeti kutatásaim eredményeit sokak számára a gyakorlatban is használhatóvá lehetne tenni. Első termékünk a magyar nyelvi helyesírás-ellenőrző program volt: ennek létrehozására 1991-ben Tihanyi Lászlóval, Pál Miklóssal és a később más pályára váltó Dominus Péterrel megalapítottuk a MorphoLogicot, mely egyszerre végzett üzleti tevékenységet és alap kutatásokat is. Legfontosabb fejlesztéseinkkel több díjat is nyertünk, de talán a legnagyobb siker az, hogy a Helyes-e? magyar helyesírás-ellenőrző program a valaha volt legnagyobb példányszámban elérhető magyar szoftvereszközzé lett az idők folyamán. Köszönjük ezt annak, hogy fejlesztésünk a kilencvenes évek elejétől a Microsoft, majd az IBM, az Adobe és más nagy szoftverfejlesztő cégek szöveg- és kiadványszerkesztő csomagjainak részévé vált. A nyelvtechnológiai kutatócég megmozgathatta Roska Tamás akadémikus fantáziáját, mert a kilencvenes évek vége fele meglátogatott cégvezetői irodámban, és miután bemutattam néhány olyan kutatásunkat, amivel akkor foglalkoztunk, nekem szegezte a kérdést, hogy volna-e kedvem egy kimondottan emberközpontú informatikával foglalkozó, épp alakulóban levő egyetemi kar felépítésében részt venni. Volt. Így a sok, elsősorban az „emberi hardverre” koncentráló orvosi, biológiai informatikai terület mellett a nyelvtechnológia már az indulásnál mint egyfajta „emberi szoftver” bekerült a Pázmány Egyetem kétezres évek elején induló Információs Technológiai Karának portfóliójába, és a legelső évfolyamtól kezdve ott tanítok. Időközben kineveztek dékánhelyettesnek, meg a PhD-képzésből is igyekszem kivenni a részemet: tizenkét doktoranduszom végzett már, és a Kar Doktori Tanácsának elnöke vagyok. Egyébként más elnöki megbízatásaim száma is növekszik, minél régebben vagyok fiatal: a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének, a Magyar Nyelvészeti Diákolimpia Bizottságnak, az OTKA, majd a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) Társadalom- és Bölcsészettudományi Kollégiumának, az MTA Nyelvtudományi Intézete Külső Tanácsadó Testületének, korábban az MTA Szótári Munkabizottságának, 2015-től meg az MTA Magyar Nyelvi osztályközi Állandó Bizottságának vagyok az elnöke.

